

29.9.2017

Lausuntopyyntö TEM/1753/03.01.01/2017

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI UUSIUTUVILLA ENERGIALÄHTEILLÄ TUOTETUN SÄHKÖN TUOTANTOTUESTA ANNETUN LAIN JA TUULIVOIMAN KOMPENSAATIOALUEISTA ANNETUN LAIN 6 §:N MUUTTAMISESTA

Fortum pitää tervetulleena, että lainsäädäntöehdotus kansallisen energia- ja ilmastostrategian yhteydessä päätetystä uusiutuvan sähkön tuotantoinvestointien tarjouskilpailusta on valmistunut ja lähetetty lausuntokierrokselle. Fortum on tuonut valmistelu-prosessin aikana aktiivisesti esille näkemyksiään uusiutuvan energian tukijärjestelmästä ja haluamme nyt tuoda lausuntonamme esiin seuraavaa.

Yleistä

Lähtökohtaisesti Fortum ei ole pitänyt tarpeellisena uusiutuvan sähkön tuotantotuen jatkamista nykyisen syöttötariffijärjestelmän päätyttyä. Lukuisat selvitykset osoittavat, että Pohjois-Euroopan ja Suomen olosuhteissa uusiutuva energia, pääasiassa tuulivoima, on jo nyt tuotantokustannuksiltaan edullisinta sähköntuotantoa uusinvestointeja vertailtaessa.

Ns. vakiintuneet uusiutuvan sähkön teknologiat eivät tarvitsekaan enää tuotantotukea, vaan mahdolliset julkiset tukipanokset tulisi kohdistaa uusien teknologioiden tutkimukseen, kehitykseen, kaupallistamiseen ja markkinoille saattamiseen. Mikäli halutaan edistää uusiutuvaa sähköntuotantoa, tehokkain keino on vahvistaa EU:n päästökaupan ohjausvaikutusta. Päästökaupan kanssa päällekkäistä ohjausta tulisi välttää, koska se vääristää sekä päästö- että sähkömarkkinoita.

Mikäli hallitus kuitenkin päättää uusiutuvan sähkön tuotantotuen jatkamisesta, olemme esittäneet, että tukimekanismin tulisi olla määräaikainen, mahdollisimman markkinaehtoinen, aidosti teknologianeutraali ja perustua kilpailuun.

Näitä periaatteita vasten peilattuna katsomme, että ehdotettu kilpailutusjärjestelmä on selkeä ja melko hyvin markkinaehtoinen. Koska kyseessä on ylimenokauden ratkaisu ja preemiojärjestelmässä on markkinariskiä siirretty osittain tuottajille, voidaan järjestelmän melko hyvin katsoa valmistavan toimijoita kauden jälkeiseen aitoon markkinaehtoiseen tuotantojärjestelmään.

Toivomme lainsäädännön ripeää toimeenpanoa, jotta ensimmäinen kilpailutus voidaan järjestää vuoden 2018 aikana.

Teknologianeutraalisuus

Fortum on jo aiemmissa kannanotoissaan korostanut, että mahdollisen uuden tukijärjestelmän tulee olla aidosti teknologianeutraali niin, että järjestelmään voivat osallistua kaikki uusiutuvaa sähköä tuottavat tuotantomuodot (tuuli-, vesi-, aurinko-, aalto- ja biovoima). Teknologianeutraalisuus edistää eri teknologioiden tasavertaista kohtelua ja edullista sähköntuotantoa.

Ehdotuksessa teknologianeutraalisuuden vaatimus ei toteudu toivotulla tavalla, koska vesivoima on rajattu tarjouskilpailujen ulkopuolelle. Uuden vesivoiman tulee mieles-

29.9.2017

tämme kuulua mukaan kilpailutukseen. Perusteluna vesivoiman poisjättämiseen ehdotuksessa mainitaan, että uuden vesivoiman kilpailukyky perustuen pelkkään sähkön markkinahintaan on riittävä. Fortumin mielestä niiden uusien vesivoimahankkeiden, jotka olisi mahdollista toteuttaa nyt ehdotetun tukijärjestelmän aikataulun puitteissa, kilpailukyky perustuen sähkön markkinahintaan ei ole parempi kuin muiden kilpailutuksen piirissä olevien tuotantomuotojen. Ehdotuksen perusteluja olisi syytä korjata tältä osin.

Uusiutuvalla ja päästöttömällä vesivoimalla on sähköjärjestelmän toimivuuden ja huoltovarmuuden kannalta oleellinen rooli erityisesti vaihtelevan uusiutuvan sähkön tuotannon (tuuli ja aurinko) tasaamisessa. Vesivoima mahdollistaa näin siirtymän kohti uusiutuvaa energiajärjestelmää. Tästäkin syystä uusi vesivoima tulisi lisätä järjestelmän piiriin.

Tässä yhteydessä haluamme muistuttaa lainsäätäjiä siitä, että sähköntuotannon yleinen kustannuskehitys jatkuvasti kohonneen kiinteistöverorasituksen, kantaverkkomaksujen sekä muiden velvoitteiden johdosta on huolestuttava ja heikentänyt myös markkinaehtoisen vesivoiman kannattavuutta.

Tukimalli ja markkinariskin kantaminen

Fortumin mielestä veronmaksajien ei tule kantaa energiayritysten markkinariskejä. Energiajärjestelmän ja energiamarkkinoiden tehokkaan toiminnan kannalta on keskeistä, että tuottajat ottavat toiminnassaan huomioon sähkön kysynnän ja tuotannon vaihtelut sekä reagoivat niihin. Tämä edellyttää, että markkinahintasiignaali välittyy tuottajille täysimääräisenä ja ohjaa investointeja.

Nyt esitetyssä preemiomallissa on otettu askel markkinaehtoisuuden suuntaan, sillä tuki on liukuvan ja kiinteän premion yhdistelmä. Mielestämme kokonaan kiinteä premio (€/MWh) olisi tuelle asetettujen tavoitteiden kannalta soveltuvampi ratkaisu. Kiinteä premio siirtää markkinariskin valtiolta tuottajille, toisin kuin liukuva premio. Tämän vuoksi kiinteä premio soveltuu erityisen hyvin siirtymävaiheen ratkaisuksi, sillä tuottajat joutuvat ottamaan huomioon tuotetun sähkön arvon markkinoilla.

Hallituksen esityksessä ja taustamateriaaleissa on esitetty, että kiinteän premion mallissa pääomakustannukset ovat liukuvaa preemiota korkeammat. Tämä vaikutus johtuu siitä, että liukuvan premion mallissa sähkömarkkinariskiä siirretään tuottajalta valtiolle. Myös kiinteän premion mallissa tuottajalla on mahdollisuus markkinaehtoisesti suojautua tulevaisuuden sähkön hinnanvaihteluilta joko tekemällä pitkän ajan myyntisopimuksia tai sähköpörssin johdannaisilla. Lisäksi kilpailu pitää huolen siitä, että markkinariskin vaikutus tukijärjestelmän kustannuksiin pysyy rajallisena. Tämä on nähty käytännössä esimerkiksi Ruotsin ja Norjan sertifikaattimallissa, jossa investointeja on tehty hyvin alhaisilla sähkön ja sertifikaattien hinnoilla.

Tuen kesto

Tukea ehdotetaan maksettavaksi enintään 12 vuoden ajalta. Fortum pitäisi lyhempää aikaa (esim. 8-10 vuotta) parempana. Sähkön tuottajien tehtävänä on arvioida pitkän aikavälin markkinahintoja ja kantaa niistä aiheutuva riski. Lyhytkestoisempi tuki on markkinaehtoisempi ja vähentää tukijärjestelmän vaikutusta sähkömarkkinoiden toimintaan.

29.9.2017

Tarjouskilpailun osallistumisehdot

Fortum pitää hyvänä, että tarjouskilpailuun osallistumisen vaatimukset ja vaadittavat takuut on asetettu uskottavalle tasolle, minkä avulla hankkeiden toteutus saadaan varmistettua. Järjestelmälle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että kilpailutukseen osallistuu vain sellaisia hankkeita, joilla on todelliset edellytykset toteuttaa tavoiteaikataulussa.

Tarjouskilpailuiden lukumäärä

Tarjouskilpailujen lukumäärä olisi mielestämme hyvä pitää mahdollisimman vähäisenä, jolloin varmistetaan tasapuolisuus ja tehokkaimpien hankkeiden toteutuminen. Kaksi tarjouskilpailua olisi sopiva ratkaisu 2 TWh vuosituotannon kilpailuttamiseksi.

Bioenergia

Polttoaineiden määrittelyn (biopolttoaine vs. muu polttoaine) tulee olla yksiselitteinen samoin kuin sen, etteivät biovoimalaitokset voi hyötyä useasta päällekkäisestä tukimekanismista. Näin varmistetaan tarjousten vertailtavuus sekä teknologioiden yhdenvertaiset mahdollisuudet huutokaupoissa.

Verkkoliityntä

Ehdotuksen mukaan tarjouksen tekijällä tulee olla sähköverkkoyhtiön sitova tarjous tai sopimus verkkoon liittämisestä. Verkkoyhtiö voi tehdä useita ehdollisia tarjouksia verkkoliitynnästä, jolloin tarjouskilpailun tulos määrittäisi prioriteettijärjestyksen. Ehdotusta tulee täydentää siten, että verkkoliityntää ja –sopimuksia kokevat säännöt ovat yksiselitteiset. Tämä koskee esimerkiksi ennen lain voimaantuloa tehtyjä hankekehittäjien ja verkkoyhtiöiden välisiä sopimuksia sekä olemassa olevien tuulivoimapuistojen lisäkapasiteettia.

Selvityshinta

Mielestämme selvityshinta ("clearing price") johtaisi "pay as bid" –hintaa parempaan kokonaistehokkuuteen tarjouskilpailussa ja vähentäisi spekulatiivisia tarjouksia tai jopa "uhkapeliä" järjestelmässä. Kova kilpailu pitää huolen siitä, että merkittäviä eroja läpimenevien hankkeiden tarjoushinnoille ei pääse muodostumaan.

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa Kari Kankaanpää (kari.t.kankaanpaa@fortum.com ja 050-4532330).

Kunnioitavasti,

FORTUM OYJ

Esa Hyvärinen

Johtaja, yhteiskuntasuhteet

